

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 16 kor.
 Negyedévre... 4 "

Helyben házhoz hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "

Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és
 szombat utáni napok kivételével.
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 3.
 A szerkesztőség kéziratok visszaadásán
 vagy megőrzésére nem vállalkozik.
 Előfizetések és hirdetések a
 kiadóhivatalhoz intézendők.
 Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, nov. 22.

Élet és érték.

Bajoson tudnám hamarjában eldönteni, melyik visszatetszőbb figura: egy férfias modoru nő-e, vagy egy asszonyos viseletű férfi, de bizonyos, hogy sietve menekülnék a helyről, hol egy ilyen átmeneti alakkal kellene találkoznom.

A nő ereje gyöngeségében van, melyet ha átérez, mint gyöngédség sugárzik ki belőle s ez egy érzelm elég a nőnek arra, hogy hivatását betöltse.

De a férfi ereje akarataiban van, melyet ha megérez magában, önéretté válik az s felemelkedik vele annak tudatára, hogy ő a teremtő Isten képmása, kinek akarata előtt le kell dőlni az akadályoknak és legyen szavára világoknak kell mozogni, születni vagy pusztulni.

A ki az erő terén közelítette meg ezen ideált, azt hősnak nevezzük, a ki az erkölcsi rend terén, azt szentnek.

Ma se hőseink, se szentjeink nincsenek, de vannak emanczipált hölgyeink és mindennel megalkudni tudó tuczat férfaink.

Ennek a rút állapotnak oka az erkölcsi alap hiánya. Föld nélkül nem nőhet fa, csak penész.

Régen a közérkölcis alapja Isten volt. Jó, a mi akarataival megegyez, helyes, a mi törvényeiben írva van. Ezen törvényekben volt erő s a szankció abszolút érvényű volt. Erős és következetes embereket nevelt azokból, kik önértetük gyökerét a talajba mélyítették.

Ma a humanizmus az erkölcs alapja, egy non szensz, magam faragta bálvány. Jó az a mi hasznos s ez elv a politikában a Machiavelli által megállapított, bevezetett tények elmélete alakjában ült a jog és igazság nyakára, a közéletben pedig, mint a siker ereje köt hurkot az elv és becsületre.

Önértetünk okát nem önakaratunk helyesnek tudásában birjuk, hanem külső sikereinkből merítjük s értékünket nem belsőkben keressük, hanem a tömjénezés füstjében.

Ezért, mert önértetünk és önbecsületünk külső dolgoktól tettük függővé, ezért alkuszunk meg mindig a külső körülményekkel, mert hisz az önértet oly jól esik s a becsületért rajongunk. Nem merjük tehát egy határozott fellépéssel elfujni a tömjénezés füstjét, melyen képzelt becsületünk alapszik s tönkre tenni az elért sikert, mely az önértet jogforrása.

Ebben a szörnyű megalkuvásban aztán természetes, ha szürke minden. Az elv, a harcz, az ember.

Akár ország, akár párt, akár ember szál sikra egy-egy elvért, keze a fegyver után nyul, ezse a megalkuvás formuláját főzi s a harcok eredménye rendszeren egy formula, melyben mindenki kiegyezett ötven percentre.

Ó mily tisztos szatócs boltta lett a világ!

De az élet nem a mi felfogásunk szerint igazodik. Olyan erős problémákat dob sokszor elénk, melyet nem lehet oldozgatni, csak ketté vágni. De honnan vegyen az ember, az alkuhoz szokott

ember erőt ilyen határozott cselekedet-hez!?

Sokszor el-egondolkozom reakcionárius vakondok fejémmel a századvégi morál koldus biczegésén.

Egy ritka becsületes nemzetet fojtogatnak valahol. Nos, humanizmus, hogyan türheted ezt?

Valóban kitör a felháborodás az egész világon.

A sajtó zúg, gyűlésekben tiltakoznak a nemzetek, regények, szindarabok izgatják az elkeseredést, míg végre... megfojtják a kis nemzetet s megnyugszik a világ. Ah! csakhogy vége van, igazán nem birtuk volna ki tovább.

Ime, tinta hal lett a világ, mely ha bajt érez, annak nagysága szerint több, kevesebb tintát áraszt ki magából s ezzel minden lehetőt megtett, mert többre nem képes.

Egy embert hazaárulónak mondanak. A legiszonyubb bűnben marasztalják el.

Eheti többé a föld kenyerét, melyet elárult, szivhatja azt a levegőt, melyet párja bemocskolt?

Ki kellene irtani persze, de ez oly határozott cselekedet, amihez szokva nem vagyunk. Hiszen árulása folytán nem mészárolták fel a lakosságot, nem sarcholták meg a hazát, ne bántuk szegényt. Vagy még se bocsássuk szabadon? hát akkor egyezkedjünk. Meg nem öljük, ez nem humánus, hanem vigyük egy szigetre, hol biztosan elpusztul 5-6 év alatt.

Egy napi siralomház barbárság, öt évi humanizmus.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A nő.

Irtá: Castor.

*Ne üsd a nőt még virággal se!

A világteremtés hatod napján teljes megelégedéssel szemlélte Isten saját remekét; a négy lábú és csuszó-mászó állatok örvendek létüknek; a fák és virágok büszkén, egymásra kicsinylően tekintve magukat a legszebbeknek s a bájos paradicsomkert legérdemesebb lakójának képzelték.

Csak a mindentudás-fának árnyékában pihenő Ádámmra tekintének irigységgel.

A Teremtő jókedvében volt, büszkén nézett teremtményeire s azt gondolta: megkoronázom művemem. És teremté a nőt.

Mennyi minden van kifejezve e két betűből álló rövid szócskában — nő.

Oh kimerithetlen aknája a csodálatnak!

A költők örökös témája vagy te, a szérelmet kelted fel a vihardult keblekben úgy, mint az ifju üde ébredezni kezdő szívében.

Az Alkotó nem fejezte volna be művét teljesen, ha e teremtéssel meg nem koronázza.

Sokkal bölcsőbb ő, hogysem alkotásába mi gyarlók beleszólhathánk; csak dicsőítsük, hogy olyannak teremtette a nőt, amilyen.

Mint minden élő szervezet, úgy a nő is születésétől haláláig bizonyos változásokon azaz életszakokon vagy életkorokon megy keresztül. Hogy ez életkorok közül melyikben érzi ő magát legboldogabbnak, legmegelégedettebbnek, azt hiszem mindenkor abban, melyben él. Mi is azt az alakját, azt a jelenségét, azt a korát találjuk legszebbnek, a hogy éppen látjuk.

Mert van-e szebb a porban játszó kisdédnél? Ki kezét, ruháját, besározva még kedvesebbé válik. Ártatlanságában talán olyat is cselekszik, miért pár esztendő múlva pirulnia kellene.

A barack legszebb midőn félig érett, félig piros arczával mosolyg felénk. E félig érett gyümölcs azt a behatást gyakorolja reánk, mint az élet tavaszkerájában fejlődő leány, a mint a boldog gyermekorból, az egyedüli boldog vakságból, lassankint tudatlanságát vetkőztetve kezd élni, megtudja, hogy nő és szép.

A rózsafának szép a bimbója. De nem szebb-e a nyíló rózsza? Övé a dicsőség, szinte kihívólag tekint a közeledőre, tekintetéből azt lehet olvasni: ne nyulj hozzám. Ha leszakasztod kebeleden, vagy gomblyukadban is virul, vázába téve mesterségesen igyekszel megtört életét rövid ideig fentartani, de lassankint fonynyad, elszárad s eldobod. A nő életében is megtaláljuk e kort. Azon különbséggel, hogy míg virít, hódít és bilincseket rak ő is a szerelem képes mámorában ringatózók, s az elvirítás veszedelmének fenyegetéséről nem fél, mivel ennek is meg vannak a maga édességei.

Az elvirult rózsza, mikor egyenkint hullatja el egykor pompázó leveleit s ékességétől ék-ként megfosztva feloszlásnak indul, nem szomorkodik; mert a körötte pompázó bimbókban a saját fiatalságát, ujjászületését véli. A nő az elvirulás korában talán mesterkélve igyekszik bájjait maradásra bírni. Néha más ifju társát az asszony-légióban látva irigység fogja el. De ha a körötte ugráló s fejlődésnek indult magzatjaira szegzi tekintetét, elfelejt mindent, s keblére szorítja a legkisebbet s az érzés, mely elfogja őt a legfenségesebb — az anyaszeretet.

Fényképészeti műterem áthelyezés!

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy **fényképészeti műtermemet** az ideglenesen, a régi reáliskola épületéből

a városi „Bazár“ épületbe

(Fő- és Apáca-utca sarok)

helyeztem át, hol műtermemet a legkényesebb igényeknek is megfelelően egészen újonnan rendeztem be s azon kellemes helyzetben vagyok, hogy **chromo, aquarell-**

platinotípió képeket vizittől egész életnagyságig művészi kivitelben állíthatok elő.

A n. é. közönség kegyes pártfogásáért esdve, maradtam

alázatos szolgálja

Lojanek János utóda: **MARKELY JÁNOS,**
 fényképész.

Halálra ne ítéljük, inkább ergasztolóra. Két méteres szobára kényserzubbonynyal.

Akár mit csináljunk csak ne gyorsan és ne erélyesen.

Igy megy napról-napra a morális vergődés minden határozott fellépést kívánó dolognál s az új irány bizony rosszabb a régénél.

Most a szatmári gyilkos eseténél tolnak e képek elmé.

Ugyan ki emlegette a szegény meggyilkolt gyermekeket? Meghalt, hát le van tárgyalva, de a gyilkos iránt nagy volt az érdeklődés és ismét felmerültek a kérdések, hogy lehet-e kipusztítani azt a lényt, ki lemondott arról a jogáról, hogy embernek tekintessék.

Az ítélet határozott cselekedet volt, meg is rázta az enervált társadalmat, de kellett. És helyes dolog volt. Mert aki az erkölcsi törvények alapját mozgatja meg, kell hogy a törvények sulya össze nyomja azt. Ha még ennyisulya se volna, ugyan ki törödnék polyolg akadályokkal.

Sajátságos, de úgy van, hogy minél inkább pusztá humanizmus alapjára helyezik az erkölcsöt, annál inhumánusabb eszközökkel kell azt védeni.

Ha hit az alapja az erkölcsnek, úgy más dolog. Akkor le a halál büntetéssel, mert az Istennek még mindig el lehet jutni ahhoz a lélekhez, melyhez paragrafusokkal már nem lehet.

S ha van remény a javulásra, akkor van ok a várásra.

De mit lehet várni olyan gondolkozástól, mely kijelenti, hogy nem törődik többé semmivel, hisz amiért elkövette a bűnt, azt úgy sem érheti el többé, a könnyelmű életmódot s az ezt nyújtó társaságot.

És most is csak magával törődik, nem a bűnnel, megsértett erkölccsel. Az ilyen számára nem lehet kegyelem, mert nincs célja életének, nincs remény, hogy célj adhatnának neki.

P—y.

Női deputáció a Házban.

Az újpesti magyar pamut-ipar részvénytársaság 15 munkásnője felkereste ma a Házban a kereskedelemügyi minisztert és elpanaszolták, hogy a gyárban 9 nap óta 150 munkás sztrájkol, mivel a cseh igazgató a cseh munkavezetővel együtt arra törekszik, hogy a magyar munkásnőket kiszorítsák és csupán a cseh munkásoknak akarnak munkát biztosítani. Kimutatták, hogy a különböző jogtalan levonások következtében a magyar munkásnő hetibére alig megy 1 frt 90 krra. Kérik a minisztert, hogy mivel a gyár a kormánytól szubvenziót kap, vesse sulyba befolyását, hogy a jogtalan és sérelmes eljárás beszüntetessék.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, nov. 22.

A képviselőház ma tartott ülésén első sorban *Darányi* miniszternek a *közérdekű öntöző csatornák létesítése* dolgában benyújtott törvényjavaslatával foglalkozott.

Öntöző csatornák.

Fischer Sándor előadó ismertette és ajántotta elfogadásra a javaslatot, a melyet utána *Komjáthy* Béla bonczolgatott. A függetlenségi párt nevében és megbízásából elfogadja a javaslatot, mert a magyar közvélemény is meggyőződött arról, hogy egy rendszeres csatorna hálózat kiépítése mulhatatlanul szükséges. Pártom ez eszmét mindig pártfogolta, mindig magának vallotta és nem akarja, hogy vele szemben azt mondassák, hogy akár megakadályozni, akár elodázni akarja ezen kérdésnek a megoldását. Igyekezünk első sorban hazai folyókat szabályozni, hogy ezen munkálatok által olcsó víziutakat teremthessünk, mert mi csak ezek után véltük és véljük a mellécsatornákat akkép konstruálni, hogy azokba a belvizek bevezetessenek és ezután úgy gazdasági, mint ipari célokra értékesíttessenek. Pártom, midőn a miniszter 1895-ben erre a célra 50 millió kölcsönt kért, egyhangulag megszavazta. Tisz-

tába hozván ekként a kérdést, hogy elvileg a pártnak ugyan az a törekvése, a mit a miniszter ur is el akar érni, engedje meg a t. Ház, hogy kellő rövideggyel azon aggodalmakat is elöadjam, a melyek elől ez a párt az ő tanácskozásában menekülni képes nem volt. Kifogásolja, hogy az érdekeltekkel nem folytatnak előzetes tárgyalásokat és a sulyos terhek aránytalanul fognak felosztani. A törvényjavaslat, úgy a mint azt a miniszter ur tervezi, egyes nagy birtokosoknak előnyeit, sőt hozzátesszem jogos igényeit biztosítja, de a kis egzisztenciáknak, vagyis a törpe birtokoknak az érdekeit ez a javaslat nem elégíti ki, sőt azt nagyrészt veszélyezteti. Mi a miniszter ur törekvéseinek útját nem álljuk, de nem akarjuk, hogy egy elhibázott lépés a mű hátrányára szolgáljon. Tessék megnézni a Tisza szabályozás történetét, mi felül kezdtük a szabályozást és a vizek tömegét rászoritottuk arra a szegény népre, a mely a töltéseknél élet-halál harcot folytat és annyi költséget róttunk rá, hogy nem csodálkoznám azon, ha az a szegény nép vándorbotot vesz a kezébe, vagy pedig államellenes eszmék támadnak fel az ő lelkében. (Igaz.)

Miután ezen nagy kérdést a maga egészében, egy mindent felölelő helyes rendszer alapján lehet megoldani és minthogy biztosítást nyertünk komoly részről, a kereskedelmi miniszter ur részéről, hogy ő a tanulmányokat nemcsak végezteti, de abban a helyzetben lesz, hogy már magát a tervet is a megvalósítás stádiumába viheti, kérem a javaslatot most a napirendről levenni és majd együttesen azzal a rendszeres csatorna-tervezettel, a melynek bemutatása sokáig már nem késheik, ezt a dolgot tárgyalás alá venni és megoldani. (Zajos helyeslés.)

Zichy Jenő csatlakozik *Komjáthy* Béla felszólalásához.

Hieronymy Károly nagyon kéri a házat, hogy *Komjáthy* felfogását ne tegye magáévá. Nagyon helytelen felfogás ugyanis, hogy a csatornáknak, minden csatornának mindkét czélt kell szolgálnia: úgy a hajózást, mint az öntözést. Ennek az lesz az eredménye, hogy egyik czélt se fogja jól szolgálni. Ismerteti ezután az öntöző csatornák szükségességét, vázolja fejlődésüket és pártol a az autonóm társulatokat. Csodálja, hogy a függetlenségi párt beszél ezek ellen, hisz az autonóm rendszer benne van a párt programjában. A javaslatot elfogadja.

Komjáthy Béla személyes kérdésben kijelenti, hogy az autonóm-társulatok ellen ő nem beszélt.

Öt perc szünet.

Szünet után.

Molnár Jenő örömet fejezi ki, hogy hosszas herce-hurca után végre oly javaslat került sorra, mely a nép gazdasági helyzetén segíteni akar. Mégis e javaslat: nesze semmi, fogd meg jól. Nem fogadhatja el e javaslatot, már csak azért se, mert nem ellenszolgálat azokért a borzasztó terhekért, melyeket a gazdaság viselni kénytelen. Hieronymynek azt feleli: majd a közigazgatás reformjánál fog eldölni, ki barátja az autonomiának?

Lázár György mindenben egyetért Hieronymyvel. Azt azt 50,000 frtot, melyet *Molnár* Jenő kevesel, hiszi, hogy a miniszter örömet fogja kiutalni.

Ezután áttértek az interpellációs *válaszokra*.

Hegedüs Sándor miniszter *Olay* és *Major* képviselőknek válaszolva a budapesti villamos szerencsétlenség ügyében tett interpellációikra

Elöttem nincs is fenségesebb látvány, mint anyja keblén látni a gyermekét, midőn forró szeretettel csókolja őt, mintha ezzel mindenért kárpótolni akarná magát.

Az év négy szaka közül a tavaszt tartják a legszebbnek. Vannak emberek, kik ezen állítással ellenkezőleg a telet mondják a legszebbnek. Van is ebben valami! Ha feltárjuk a tél gyönyörűségeit a remek téliképeket, a hóesést, a fák fehérvirágait, a föld hópalástját, a jégnek hatalmasságát mikor felpánczélozza a folyókat, míg végre a tél kiadja lelkét: elmondhatjuk, hogy a tél sem szűkölködik szépségben.

A patak folyásának gyorsaságával versenyző idő, éveket évek után hagy el; s a gondokkal telt főt állást hajfűrtök borítják.

Egy öreg néni keze ősz hajfűrtjeivel, töpörödött ajakjával, tityegő-tötyögő járásával, homályos emlékezőtehetségével oly kedves, hogy az ember érdeklődéssel tud vele kevés ideig elfecségni.

Ezen korszakokra osztom én a nő életét. Melyik szebb? Melyik kedvesebb? Mindenki magának valja meg. De hogy mindegyikben van valami érdekesség az tagadhatatlan. Mindegyikben van valami varázs, amely érdekessé teszi a nőt. Egyikben több, másikban kevesebb.

Aki ezen állítást merésznek találná, az nézze meg *Hervé*-nek örökké bájos operettjét *Lili*: akkor meg fog győződni szavaim igazságáról. Különb a »nő« szó elég, hogy felvillanyozzon bennünket.

Minthogy ezen szép korfeosztást, melynek mindegyike bir többé-kevésbé valamely kellemmel, nem találjuk meg sem a férfiak, sem a más teremtmények, vagy lények életében: azért elmondhatjuk azt, hogy jókedvében teremtette Isten a nőt.

Nincs nő aki vagy szépségével, szellemességével, kedvességgel, vagy bármely más tulajdonságok valamelyikével ne lenne felruházva, s így férfit ne tudna lebilincselni.

Vannak barbárok, kik korlátolt értelmökkel nem bírják felfogni, a nő magasatos hivatását s az isteni kegyelemből mellé adott hitvest, kinek talán nincs meg a fentebb elsorolt tulajdonságok kerekdedése, szidalmazzák, talán még tetteleg is bántalmazzák.

Ily férfira nem találunk eléggé becstelenítő jelzőt.

Ne dobjunk követ az oly angyalokra sem, kik gyöngéknél bizonyultak egy átkozott perczben, midőn a pillanatnyi szeszély áldozataivá dobták magukat.

Hanem ismételjük *Hugó* Viktor világirodalmunk e nevezetes alakjának szavait, mivel ő ezeket is pártfogásába vette, midőn mondá:

»Ne sérted oh! a nőt ki elbukott,
Szívét mi terhelé nem tudhatod.«

kijelenti, hogy a megejtett vizsgálat adatai szerint a villamos társaság a katasztróráért nem hibás, mivel a kocsi tulsufaltságáról nem tehetett. A választ tudomásul vette a Ház.

Általános magyar könyvkiállítás.

Budapest, nov. 22.

A könyvnyomtatás feltalálója, Gutenberg János születésének 500-ik évfordulóját az idén ünnepelte meg az egész művelt világ, első sorban hazája, Németország és a legelsőknél élén szülő városa, Mainz. Hasonló szándék vezérelte első sorban a magyar könyvkereskedők egyletét, mikor ez évi augusztusi közgyűlésén *Wodianer* Arthur, az egylet alelnökének indítványára egyhangulag elhatározta, hogy Gutenberg születése ötszázadik évfordulójának megünneplésére *általános magyar könyvkiállítást* rendez.

Ezzel a határozattal jelét adta az egyesület önzetlen kulturális törekvésének, amely egész pályafutását jellemzi és méltóvá teszi a magyar könyvkereskedői kar képviselőjére. Az egylet minden leküzdendő nehézség dacára határozta el a kiállítás megtartását, csupán mert tudatában volt annak, hogy a kiállítás kulturális hatása elmaradhatatlan.

Az egylet törekvése első sorban oda irányul, hogy a tervezett kiállítás ne csak a szakörök, hanem a nagy közönség igényeinek is megfelelő, tanulságos volta mellett, vonzó és érdeklődésének betöltésére is alkalmas legyen.

A kiállítás lehetőleg teljes képét fogja adni annak, hogy minő volt első születésekor, hogyan fejlődött a századok folyamán és minő hatalmasság ma már: a nyomtatott könyv. A kiállítás ennél fogva két fő részre fog oszlani: a *történelmi* és a *modern kiállításra*.

A *történelmi* részét a kiállításnak a muzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége, a magyar nemzeti muzeum igazgatósága és az iparművészeti muzeum igazgatósága rendezi. A *modern kiállítást* a magyar könyvkereskedők egylete.

Ily módon nemcsak a könyv és könyvnyomtatás fejlődésének külsejét fogja bemutatni ez a kiállítás, hanem valósággal szemmel látható, — hogy úgy mondjuk — testet öltött irodalom-történet lesz. És valamint a könyv érdekességét nagy mértékben emeli a diszkótés és az illusztráció; aképen gondoskodik a kiállítás külső díszéről és illusztrálásáról is, amennyiben bemutatja lehetőleg teljes sorát az irodalom terén működött vagy jelenleg is működő szellemi előkelőségeinknek *képekben, szobrokban, fényképekben*, valamint bemutatja kiválóbb íróink kéziratait is.

A kiállítás vonzerejének és tanulságos voltának fokozására elhatározta az egylet, hogy felolvasások tartására kéri fel az írói és tudományos világ legkiválóbbjait.

E felolvasásokat a kiállítás helyiségeiben fogják, lehetőleg minden héten egynehányszor megtartani.

A kiállítás 1901. márczius és áprilisában lesz a Magyar Iparművészeti Múzeum palotájában.

Ma délelőtt pedig legelőkelőbb könyvkiadóink értekezletre gyűltek össze a Drexer-veudéglő félemeleti helyiségében *Hoffmann* Alfréd elnöklete alatt, hogy a közelebbi teendőket megbeszéljék. *Wodianer* Arthur alelnök adta elő a kiállítás tervezetét, melyet főntebb ismertettünk. Részletes tanácskozás után a megjelentek elfogadták a tervezetet, kötelezték magukat az anyagi és erkölcsi támogatásra. Elhatározták, hogy lépéseket tesznek a bécsi udvari múzeumban levő számos és értékes magyar nyomtatvány megszerzésére.

Végül a kiállítás ügyeinek vezetésére a következő bizottságot küldték ki: *Hoffmann* Alfréd elnök, *Wodianer* Arthur előadó, *Benkő Emich* Gusztáv, *Gerő* Lajos, *Révai* Mór, *Wolfner* József, *Zilahi* Simon tagok. Ez a bizottság érintkezésbe lép a történelmi rész rendezőségével és azzal egyöntetűen, együtt intézi a kiállítás további rendezését. A bizottság főtitkára *Ranschburg* Viktor, titkára *Zilahi* Dezső lett.

Papp Béla kivégzése.

Megadatott a földi igazságnak, a mi a földi igazsága. Papp Elemér gyilkosa a legalábbvaló halállal lakolt rettenetes bünéért.

Nem tért meg, nem mutatott bánatot az utolsó perczen sem; talán soha daczosabb bűnössel nem végzett a hóhér. S ezért talán ő az egyetlen delikvens, a ki iránt senki sem érez egy szikra részvétet sem.

Az utolsó délutánról és a kivégzésről a következőket jelenti tudósítónk:

Szatmár, nov. 22.

Az utolsó délután.

A kivégzés előtti délután Petőfi költeményeit olvagatta a siralomházban *Papp* Béla. Gondolatai mindig visszatértek ugyanegy tárgyra: a családjára. Családi dolgokról akart folytonosan beszélni látogatóival. Az unokacsését *Papp* Zoltánt, aki bűntársa volt, nagyon kevésre becsüli. Becsmériőleg beszélt róla s csak egy említette: az a svihak.

Szegény Elemér!

Először említette kissé remegő hangon a szerencsétlen áldozat, *Elemér* nevét.

— Szegény *Elemér* öcsém! — sóhajtott föl többször egymásután.

Sötétség a siralomházban.

Különös véletlen történt ekkor. A fogházfelügyelő meg akarta igazítani a czella villanyos lámpáját s e közben a lámpa egy pillanatra kialudt. Koromsötétségben állottunk a czellában. Mikor ismét kigyuladt a villamos fény, *Papp* teától kipirult arczczal mosolyogva kérdezte:

— Nem fél, hogy öngyilkos leszek?

— Különben nem — adta meg a választ a saját kérdésére — legyen nyugodt. Uí szavamat adtam, hogy nem leszek öngyilkos és meg is tartom. Minek jött volna ide hiába *Bali* Mihály?

Üzenet a feleségnek.

Böszörményi Emil szatmári fiatal ügyvéd jó ismerőse volt *Papp* Bélának. Őt hivatta magához. Egy újságíró, a ki vele együtt jutott be a siralomházba, e látogatást így írja le:

Utóljára a szatmári löversenyen látta *Papp* Bélát.

A pap felé tartottam, mikor hirtelen azt látom, hogy *Papp* Béla megörnyed, aztán a szeméhez kap, melyből bőven omlanak a könnyek. Most *Böszörményi* felé lép, akinek látása csalta ki a könnyet szemébe, feléje nyújtotta a kezét s így szól:

— Ki hitte volna ezt?

Egy pillanatra mélységes csend van a czellában. A halálra ítelt még mindig szoritja egykori barátja kezét s sir.

Félrevonultunk s némán néztük a jelenetet.

— Beszélni akar *Böszörményi*vel, nemde? — kérdi most *Kelemen* ügyvéd *Papptól*. Kimenjünk talán?!

Int a kezével s csak ennyit mond:

— Menjenek.

Szótlanul hagytuk el a czellát. Mint utóbb megmondta, *Papp* Béla a feleségéről beszélt *Böszörményi*vel s szemrehányó hangon mondta:

— Elhagyott. Egészen elhagyott. Még csak nem is kérdezősködik felőlem. Nincs más üzenni valóm, csak az az egy, nevelje jól a gyermekemet.

Böszörményi fölállt. Távozni készült. A gyilkos még egyszer feléje lépett, megfogta a kezét s aztán... Csak azt láttam, hogy a látogató eltakarta az arczát. Nem tudta elfogadni azt a búcsucsókot, a melyet *Papp* Béla szánt neki. De azért remegett a hangja s mélységes szájalom rezgett benne, mikor a küszöbről visszafordulva a kezével intett:

— Isten adjon erőt, Béla!

Az utolsó éjszaka.

Késő este nyugtalankodni kezdett *Papp* Béla. Erős fejfájásról panaszkodott s orvossgot kért ellene.

Valahogyan arról értesült, hogy volt huszárhadnagyi egyenruháját egy színész vette meg s most használja a szinpadon. Azonnal felkérte ügyvédjét, hogy az egyenruhát váltsa vissza.

— Nem akarom, hogy mutogassák az én ruhámat! — szölt.

Este kilencz órakor írószert és papirost kért, hogy megírja végrendeletét. Ettől fogva nem bocsátottak be senkit sem hozzá. Csak még házi orvosát, *Egri* drt arra kérte, hogy holnap temettesse el a saját költségén, mert hisz a családja amugy sem törődik vele.

Csak szivarozni nem engedték, mert a czella tűzveszélyes.

A késő éjjeli órákban még mindig *végrendeletét* írta.

A kivégzés.

A fogház kapuja előtt a 6-ik gyalogezred egy százada foglalt állást s tartotta távol a kíváncsi tömeget. A börtönöröknek így is sok fáradságot adott a tolongók távoltartása. Csak azokat bocsátották be a fogház udvarába a kiknek piros belépő jegyük volt.

Fél hét órakor egy század katonaság vonult be a fogház hátulso udvarára *Dienes* Gyula százados vezetése alatt s a bitófa körül négyszögöt képezett. A közönség a katonaság hátamegett foglalt helyet. A kordonon belül csak a hivatalos személyek állottak.

Szatmár, nov. 22. (Saját tud. táv.)

Papp Bélát ma reggel 7 órakor végezték ki csunya esős időben. Az aktus megkezdése után hat perczzel konstatalták a halált. *Papp* nagyon nyugodt volt. Maga lépett a zsámolyra. A holttestet a család költségén takarítják el. A kivégzésre egy zászlóalj gyalogságot és csendőrséget rendeltek ki. Az utolsó éjszakát nyugodtan töltötte a delikvens és a kivégzés előtt az urvacsorához járult.

Szatmár, nov. 22. (Saját tud. táv.)

A fogházfelügyelő reggel 7 órakor 8 perczkor megjelent *Papp* Béla czellájában, hogy az elíteltet az ítélet végrehajtásához kivezesse. A delikvens védőjének helyettese *Burgida* Lajos ügyvédjelölt, *Rácz* István református lelkész és a fogházfelügyelő kíséretében tette meg utolsó utját. Az akasztási aktus 7 óra 10 perczkor kezdődött a törvényszéki palota harmadik udvarában és az orvosok 7 óra 18 perczkor konstatalták a halál beálltát.

Papp Béla az egész éjszakát a lelkész társaságában ébren töltötte. Reggel 6 órakor jelent meg nála védőjének helyettese, hogy szomoru tisztjében helyettesítse főnökét és mellette maradt az ítélet végrehajtásáig. Az egész időt a legnagyobb nyugalommal töltötte az elítelt és utolsó intézkedéseit tartalmazó levélkét adott át védője helyettesének. A levélben a felügyelő és a fogházörök megjutalmazásáról rendelkezik. ¾ 7 órakor megje-

lent nála védője, dr. Kelemen Samu is, a kinek láttára az elítelt szemmel láthatólag megkönnyebbült. A védő mindaddig nála maradt, míg a fogházfelügyelő hat szuronyos őrral meg nem jelent az elíteltért.

Az ítélet végrehajtása kevés számú meghívott jelenlétében ment végbe a következő módon: *Moritay* Benő törvényszéki bíró felolvasta az ítéletet, mire *Némethy* József királyi alügyész átadta az elíteltet a hóhérnak, hogy teljesítse kötelességét. Erre a hóhér a delikvens kezeit összekötötte, a kötelet egyik lábához erősítette, egy másik kötéllel pedig a két pibék szorította össze a lábait. Azután a pibékek az elíteltet föltették a zsámolyra, a hóhér föllállt a létrára, az elítelt nyakába erősítette a kötelet, szeméit elzárta és az elítelt arcát fehér kendővel letakarva, pár perc alatt elvégezte a rendes műtétet. Az elítelt teste pár percig nyugodtan függött, később beálltak a röntgenizások és az orvosok nyolc perc múlva konstataáltak a halált. A holttest egy félóraig függött a bitófán.

Papp Béla a legutolsó percig teljesen eszméletlenül volt és sorsát megnyugvással viselte. Mikor czellájából kivezetették, sorra kezét fogott védőjével, annak helyettesével, a lelkeszszel és a felügyelővel s e szóval:

— Mehetünk! — megindult az utolsó utra.

Érdekes véletlen, hogy ugyanakkor, mikor Papp Bélán a halálos ítéletet végrehajtották, megkezdtek Batiz község házában annak a híres udvari tanyának bírói árverését, ahol a szerencsétlen véget ért Papp Elemért meggyilkolták.

A temetés.

Török Aurél, az anthropologiai intézet számára szeretne volna megszerezni a holttestet. Ezt a kérvényt az egyetem két megbízottja személyesen adta át az elnöknek.

De az ügyészség a holttestet *Egry* orvosnak, a kivégzett rokonának adja ki eltemetés végett.

Éjjel csendben fogják eltemetni felújítás nélkül.

UJDONSAGOK.

Mire jó a humor?

Arra, hogy a komoly perczekből vidámságot, a bús ügyekből kedélyeseket, az izgató napi hírekből tréfákat csináljon.

Most legjobban izgatta a kedélyeket Papp Béla esete. Azzal voltak tele a lapok, arról írt és beszélt mindenki legnagyobb felháborodás hangján az elvetemült gyilkos iránt. Oly szomorú árnyékot vet ez az intelligens gyilkos mai társadalmi viszonyainkra, hogy ez egy kérdésben senkinek sem jutott eszébe humorizálni.

Azaz mégis . . .

Akadott egy-két nyomtatvány, a mely tendenciózus szavakkal azt merte írni

Zichy Nándor grófról, hogy Papp Bélaért kegyelmet kérni ment a királyhoz.

Mi ez? Rossz viccz vagy czélzatos rágalom.

Mind a két esetben megvetendő.

Nem azt tüntették fel ezek a nyomtatványok, hogy a gróf egy bűnösért ment földi kegyelmet esedezni, hanem az *ur* pártolta az *urat*. Hja, tették hozzá, ha csak olyan szegény ember lett volna . . .

Nem véve figyelembe azt, hogy az egész hírből *egy szó sem igaz*, elégnek tartjuk rámutatni, micsoda fegyverekkel dolgoznak nálunk a nép félrevezetésén.

Hisszük, hogy a legközelebbi számban megczáfolják a hirt amint a fővárosi lapok már megis czáfolták. De az nem tesz semmit. Ma nem mindenki olvassa el az újságot, kik tegnap olvasták, azoknak csak egy része tartotta ezt a humor sületlen termékének, vagy czélzatos rágalomnak

Azt pedig még kevesebben gondolták meg, hogy egy krajczárért *igazságot* árulni — olcsó volna.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch-park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 20 fillérért. Kedden és csütörtökön d. u. 8-5-ig 40 fillérért. Más időben 1 korona.

Nov. 27. Képviselőválasztás Belényesben.

* *Schlauch* bibornok a *Sacré Coeur* ünnepén. Tegnap ünnepelte a budapesti szent Szivről nevezett zárda a rend alapításának századik évfordulóját. Az ünnepély szent misével kezdődött, melyet *Schlauch* Lőrincz dr. bibornok püspök mondott *Városvy* Gyula, *Molnár* János prelátusok, *Palotay* László nagyvárad, *Schiffer* Ferencz pozsonyi kanonokok, *Kirner* Károly belvárosi apát-plebános, *Kisfaludy* A. Béla egyetemi tanár, apát, *Bundala* Mihály spirituális, *Nemes* Antal budavári apát-plebános, dr. *Szemethy* Géza püsp. titkár, *Mayer* Antal püsp. czerimoniárius s többnövendékpap segédletével. A misén jelen voltak a főrangú világból is számosan. Utána gyönyörű előképekből és szavazatokból összeállított ünnepély következett, melyen megjelentek *Mailáth* Gusztáv gróf és *Hetyey* Sámuel püspökök is. Délután vecsernye zárta be az ünnepet, melyet *Mailáth* gróf mondott.

* *Személyi hír.* *Rétyi* Mihály országgyűlési képviselő, *Ember* Géza törvényszéki vizsgálóbíró apósa, pár napi tartózkodásra Nagyváradra érkezett.

* *Lónyay* grófok Budapesten. *Lónyay* Elemér gróf és felesége, *Stefánia* kir. hercegnő ma az egész délelőttöt Hungária-szállóbeli lakásukon töltötték. Délben azután ellállott a fogatjuk és a grófok a városba, majd ki a Stefánia-utra hajtottak. *Stefánia* királyi hercegnő a dél-éltt folyamán egy papirkereskedőt rendelt magához és tőle nagyobb mennyiségű magyar motívumú levélpapírt és budapesti látkepes levelezőlapot vásárolt.

* *A képkiallítás zárójelentése.* A képkiallítás rendezőse a nagyszerű képkiallítás kefejeztével szép levélben mondott köszönetet *Schlauch* Lőrincz dr. biborosnak, a kiállítás védőjének és *Beöthy* László dr. főispánnak, a kiállítás diszeloőkének. A rendezőség záró jelentésében leírja, hogy a sikert az *Országos Képzőművészeti Társaság* is meglepőnek mondotta, a mit egyébként a számadatok is igazolnak. Ugyanis a kiállítás egész tartalma alatt elkelt 6124 jegy. Ebben a bérletjegyek csak

egyszer vannak beleértve. Elkelt továbbá a képkiallítás keretében rendezett sorsjátékban 1447 drb. sorsjegy. A rendezőség ezután kifejezést ad annak, hogy óhajtanó volna, mikép a kiállítás Nagyvárad társadalmára állandó hatása lett legyen s hogy a képzőművészetek iránti szeretet lelki szükségletté váljék. Meleg háláját fejezi ki végül a rendezőség *Schlauch* Lőrincz dr. biboros püspöknek, ki a képkiallítás eszméjét felkarolta és meg van győződve, hogy Nagyvárad város közönsége és érzi e hálát. A rendezőség kéri a biborost, hogy a képzőművészet iránt tanusított érdeklődését és jóindulatát jövőben is tartsa fenn. Hasonló szövegű levelet intézett a rendezőség *Beöthy* László dr. főispánhoz is; meleg köszönetet mondva támogatásáért kérte azt a jövőben is fentartani. A zárójelentést *Mezey* Mihály, *Hoványi* Géza dr, *Radó* Ignác dr, *Várady* Zsigmond dr, *Kunz* Gusztáv és *Sas* Ede irták alá.

* *Nagyváradiai* a *kath. körök* nagygyűlésén. A Budapesten tartott *kath. körök* orsz. nagygyűlésén a helybeli *kath. kör* képviselőletében, mint már említettük, *Palotay* László kanonok, *Jelinek* Ferencz, *Pekanovits* Imre, *Papp* Imre és *Makucz* Ernő zárdalelkész vettek részt. A kiküldöttek tegnap érkeztek haza.

* *A városi árvaház* ügyei. Nagyvárad város árvaházának igazgató választmánya tegnap délelőtt ülést tartott, dr. *Bulyovszky* József polgármester elnöklote alatt. A választmány tagjai közül jelen voltak: özv. *Des Echerolles-Kruspér* Sándorné, *Mezey* Vilma, özv. *Grunwald* Henrikné, dr. *Molnár* Imre, *Dús* László, *Komlóssy* József, dr. *Rácz* Ödön, *Bordé* Károly és *Szűts* Dezső jegyző. Az ápril-juniusi költségvetést jóváhagyták. A negyedik negyedévre szóló költség előirányzat szerint az árvák élelmezése 1021 korona. *Des Echerolles* K. Sándorné a kenyeret drágának találja s azért ajánlja, hogy a házi sütés helyett a pék-kenyér beszerzésével tegyenek kísérletet. Egyelőre a régi rendszert hagyták meg, a főorvos azonban figyelemmel kíséri a kenyeret, hogy jó-e. — A cselédség bére 3 óra 138 korona. *Des Echerolles-Kruspér* Sándorné javasolja, hogy a szakácsnét, szolgálót és hetest bocsássák el s helyettük két cselédet fogadjanak havi 14—14 korona fizetéssel. Ezek egyike főzőn, másik a szolgálói teendőket végezze. Az így megtakarított összegből egy felügyelőnőt alkalmazzanak, aki együtt háljon a üvendékekkel, mert most ezek éjjel felügyelet nélkül vannak. Az igazgató választmány nem ment bele ezen indítvány fogantatásába, de ajánlja a takarékoskosságot. A felügyelőnő kérdését tanulmányozás végett kiadták *Komlóssy* József tanácsnoknak. — A kokszzsal fűtött vaskályhák könnyen veszélyesek lehetnek s ezért előterjesztést tesznek a tanácshoz, hogy cserépkályhákat állíttasson be. A Fehér Kereszt menház negyed évi költségvetését 936 koronában jóváhagyták. — Tudomásul vették a gondnok jelentését, hogy az iskolai szünidő alatt az árvák foglalkoztak az egyes szőlőkben s ezért 190 koronát kaptak. Takarékpénztárba helyezték az árvák javára. Két árvát a biharmegyei gazdasági egyesület faskolájában és szőlőtelepén tanítottak a szemzés és metszésben s mivel ezek igen szép előmenetelt tanusítottak, jövőre az összes fiu árvákat tanítani fogják. — A folyó év harmadik negyedében 26 árva volt; — jelenleg 32 árvát gondoznak az árvaházban. — *Gábor* József, *Tolnay* Ferencz árvákat, szüleik kérelmére kiadták az árvaházból; *mig* *Práger* István, *Grünfeld* Zsiga és *Vincze* József árvákat felvették az árvaházba.

* Az ujszülött főhercegnő keresztelője. Wallseeből táviratozzák nekünk: A király ma reggel 8 órakor ideérkezett. Az ujszülött főhercegnő keresztelője délelőtt 11 órakor ment végbe.

* Elmaradt szemle. Ma, pénteken Nagyváradi város gazdasági bizottsága nem tartja meg a szokásos építkezési szemléket.

* Csendőr-kerületi parancsnokság Nagyváradon. Tegnap említettük, hogy tervbe van véve a honvédezek szaporításával egyidejűleg egy új honvéd kerület felállítása, amelynek székhelye Nagyváradi vagy Debreczeni lesz. Mint jó forrásból értesültünk, a csendőrségre vonatkozólag is érdekes változás van tervben. Nagyváradon csendőr-kerületi parancsnokságot szándékoznak felállítani. Panajott csendőrezredes a napokban hosszabb ideig időzött e tárgyban Nagyváradon s több épületet megtekintett. Tüzetesen megsemmisítette a Fő-utcán levő Markovits-házat, amely az új honvéd lakotya felépítése után felszabadul. Ezt az épületet a csendőr ezredes megfelelőnek találta a kerületi parancsnokság részére.

* A kinek a czárt kellett volna meggyilkolnia. A »Secolo« olasz lap azt jelenti Párisból, hogy ott egy olaszországi illetőségű kereskedő fölakasztotta magát, mert az anarkista klub, melynek tagja volt, őt bizta meg a czár meggyilkolásával.

* Koldus invázió. A rendőrség nagyot dicsőségre ismét valószínű koldus invázió van naponta Nagyváradon. Nem csak a házakat lepik el s ugyszólván egymásnak adják a kilincset, hanem a főbb utcákon állandó órséget tartanak s megrohanják tolokodásaikkal a járólaközönséget. A közkórháztól a vasuti állomásig több koldusnak van állandó tanyája, mint a hány lámpa van felállítva s ezek az elkényszeredett, jórésben erősen szeszkes alakok még a gorombaságtól sem riadnak vissza, ha valaki, különösen hölgy, nem ad nekik pénzt. A Nagyváradra érkező idegenek először is ebben az alakokban van alkalma gyönyörködni s jótékonyságot gyakorolni. Talán meglehetne ezen utvonalat s a főbb utcákat kimélni a koldusok rajától s ez első sorban a rendőrség kötelessége, minden rendezett városban.

* »Hier« a honvédségnél. Kassán a 10-ik számú honvéd-gyalogezrednél tegnap volt az ellenőrzési szemle, melyalkalommal az a nevezetes dolog történt, hogy Beluscák József nevű asztalos-legény a felszólalásra »hier« kiáltással jelentkezett.

A főhadnagy figyelmeztette, hogy »jelen« szóval jelentkezék. Mire a megátalkodott osztrák ivadék így szólt:

— Ha ágyugolyó elé állítanak, nem mondom másként, mint »hier«

A szemlét vezető főhadnagy a hazafiatlan asztalos-legényt nyomban lezáratta.

* Sikkasztó végrehajtó. Megirtuk ilyen czímmel azt a nagy sikkasztást, melyet Dragovits Kálmán b.-ujfalui járásbírósi végrehajtó elkövetett, azáltal, hogy a Kóti pusztán Kiss Mihály földbirtokos ellen megtartott árverésen befolyt 22.000 koronát nem tette bírói letétbe, a mint kötelessége lett volna, hanem az árverési jegyzőkönyvet a bíróságnak nem terjesztvén be, a pénzzel eltűnt még november 3-án. A vizsgálatot megindították ebben a nagyon is bonyolódott ügyben és a kir. kincstár javára biztosítási végrehajtást vezettek az eltűnt végrehajtó ingóságaira.

Egyik helyi lap tévesen azt közölte, hogy Csaplaky Lipót járásbíró súlyos mulasztást követett el az ügy körül, a mennyiben, a midőn a végrehajtó felfüggesztetett állásától, ő vette át a sikkasztó végrehajtótól a hivatalos

aktákat, a melyeket át nem vizsgálta, mert különben észrevette volna, hogy a kóti-árverésről szóló jegyzőkönyvnek az átvett iratok közt nyoma sincs.

Erre vonatkozólag értesültünk, hogy a járásbíró mulasztás nem terheli. Nem terheli pedig azért, mert az ügyviteli szabályzatok előírása szerint járt el. Dragovits végrehajtó be-terjesztette hozzá a foganatosított végrehajtásról felvett jegyzőkönyvet a törvényes határidő, vagyis három nap alatt. Az árverést megtartotta Dragovits, de jegyzőkönyvet nem vett föl és a végrehajtás hivatalos határnapjául november 20-dikát tüzte ki, a miről a bíróság is tudott. Tehát hamisítás útján félrevezette a bíróságot Dragovits. — Így az eljárás-bírónak sem lehetett tudomása arról, hogy az árverés már meg volt tartva, s nem is követhette az árverési jegyzőkönyvet, következésképpen súlyos mulasztást sem követett el.

* Bodnárt leszavazták. A főváros mai közgyűlésén tárgyalták a Ferencz József jubileumi díjnak a tudományos szakra esedékes jutalmát. A kiküldött bizottság azt a javaslatot tette, hogy a 2800 korona jutalmat ezuttal Bodnár Zsigmond dr. egyetemi magántanárnak adományozzák. A javaslat nagy és heves vitát idézett elő. A főlshólok egyrésze azt vitatta, hogy a kiküldött bizottság az alapító okirat czélzatai ellen tette meg a jelölését, mert csak fiatalabb pályázók vehetők figyelembe; a másik fél ellenben semmi okot sem talál a kifogásra s így a díj kiadását kívánja. A közgyűlés 68 szóval 54 ellen, elfogadta Hahóty Sándor indítványát, hogy az ügyet tegyék vissza a tanácshoz új jelölés végett.

* A F. M. K. E. Vörösmarty-ünnep. Vörösmarty Mihály születésének százados évfordulóján, decz. 1-én a Felvidéki Magyar Közm. Egyesület nagyszabású emlék-ünnepet rendez Nyitrán. Az ünnep védnöke Bendo Imre püspök és Thuróczy Vilmos főispán, rendezőbizottsága élén pedig, amelyben képviselve van Nyitra vármegye, Nyitra városa, a nyitrai polgárság és a F. M. K. E., — Thuróczy Vilmosné csillagkeresztos hölgy és Balázs György ezredes állanak. Az ünnep iránt oly nagy az érdeklődés, hogy az előadást másnap, decz. 2-án megismétlik. Ugyancsak ezen a napon báró Luzzszky Félix magyar hazánkfia, a búrok európai önkéntes csapatának parancsnoka, felolvasást tart a búr-angol háború érdekesebb epizódjairól s a maga viszontagságos életéről.

* Idegenben élő magyar nő a magyar ifjusághoz. A bölcsészethallgatók segítőegyesületének elnöksége egy Ausztriában élő magyar nőtől a következő levelet kapta:

Az Egyetemi ifjuságnak Budapesten. Csak nemes magyar vér van! Köszönöm, hogy Önök megemlékeztek a nőkről és védelmezik őket. A magyar nők szellemi tekintetben is az elsők; győzni fognak. Isten áldja a nemes magyarságot. Büszke vagyok arra, hogy magyar nő lehetek, bár távolban. Könyörgöm Istenhez, ne hagyja el Önöket és a nemes nemzetet. G. Gudrich M. s. k.

* Ki fogta el Papp Bélát. Teutschlender Hugó szatmári csendőrmester volt megbízva a Papp Elemér gyilkosainak nyomozásával, melyet aránylag rövid idő alatt sikerrel be is fejezett. Most, hogy a dráma befejezést nyert, nem lesz érdektelen, hogy felemlítjük kitüntetését, melyben részesült. Tudvalevő dolog, hogy a csendőrség minden oly gonosztevő kinyomozásáért, ki halálra, vagy élet fogytiglan lesz elítélve 60 forintot kap. Így tehát Teutschlender 120 forint jutalomba fog részesülni.

Gábel Jakab huszonöt éves tanítói jubileuma.

A nagyvárad orth. izr. iskola tantestülete szép ünnepélyt rendezett tegnap Gábel Jakab igazgató 25 éves tanítói jubileuma alkalmából.

Az orthodox zsidó polgári iskola diszterme ünneplő közönséggel egészen megtelt. Ott voltak az intézet összes férfi és nő tagjain kívül Sipos Orbán miniszt. oszt. tanácsos, kir. tanfelügyelő, Szemes Imre és Gramma Döme kir. s. tanfelügyelő, Réz Mihály iskola felügyelő, s a nagyvárad tanítók és tanítónők közül igen sokan.

Az ünnepélyt Schön Adolf, a zsidó tanítók Nesztora nyitotta meg: röviden válaszolt a tanítói hivatal fontosságát és nemességét; indítványára 3 tagú bizottság hívta meg az ünnepeltet, kit beléptekor lelkesen megéljenztek.

Deutsch Dávid tanár üdvözölte Gábelt a tantestület nevében; — végig haladt röviden a 25 éves működésén.

A szép beszéd hatása alatt meghatottan mondott az ünnepelt szívből jövő köszönetet a kintüntetésért.

Sipos Orbán kir. tanfelügyelő szólalt fel ezután; megköszönte a tantestületnek, hogy alkalmat adott neki arra, — hogy Gábel Jakab érdemeiért a kir. tanfelügyelőség elismerését és köszönetét nyilvánosan is kifejezheti. Éltesen Gábel Jakabot.

Jánosházy János nyug. tanító a saját nevében üdvözölte az ünnepeltet.

Réz Mihály a Biharvármegyei tanítóegyesület nevében üdvözölte a jubiléumot, mint az egyesület alelnökét.

Kohn Dávid izraelita iskolaszéki elnök az iskola bizottság nevében mondott remek üdvözlő beszédet.

Ullmann Felix az orthodox zsidó hitközség nevében beszélt szépen, érzéssel; Gábel Jakab meghatottan válaszolt minden szónok beszédjére, külön-külön köszönetét fejezte ki az ünnepeltetésért.

A énekkar adott elő ezután egy igen sikerült üdvözlő dalt Vomácska József karmester vezetése alatt. Az énekkar még 2 ízben működött; az ünnepély elején a Hymnust, az ünnepély végén pedig a »Hunyady indulót« adta elő.

Eisenberg Ernő szavalta el ezután Koós Zsigmondnak ez alkalomra írt ünnepi versét héber előadásban.

Majd a zárszóval véget ért a kiválóan sikerült szép ünnepély.

A jubileum alkalmából igen sokan üdvözölték táviratban és levélben Gábel Jakabot.

Dr. Bulyovszky József a következő levelet intézte az ünnepeltnek:

Tisztelt Igazgató Úr!

Huszonöt éves érdemekben gazdag jubileum alkalmából fogadja igazgató ur őszinte jó kívánataimat. A népnevelés terén kifejtett nagy tevékenysége nem szorul dicséretre, beszélnek világosan az eredmények.

Adja a Mindenható, hogy működését továbbra is a legnagyobb siker koronázza.

Neveljen az emberi kor legvégső határáig számtalan éveken át hazánkknak s városunknak kiváló polgárokat.

Sajnálom, hogy előre történt lekötöttségem akadályoz ünnepélyén részt vehetni, vagyok

Tisztelettel igazgató úr

kész hive:

dr. Bulyovszky József,
polgármester.

Este az ünnepelt lakásán thea estély volt, melyen rokonain kívül számos tisztelője vett részt.

EGYESÜLETEK

A kath. kör választmányi gyűlése.

Tegnap d. u. tartotta a kath. kör választmányja rendes gyűlését *Dús* László elnökle alatt. Jelen voltak: Géczy Lajos, Bereczky Géza, Jellinek Ferencz, Kelemen Kálmán, Nozák Rudolf, Mártonffy Bogdán, Karger Sándor, dr. Vuicsics Gyula, Csobánczy Lajos, Grám Szilveszter, Szüts István, Gálbory Sámuel, Beczkay Lajos, Tóth Márton választmányi tagok.

A magyar kereszténység 900 éves jubileumi ünnepélyén részt vett közreműködőknek a választmány hálás köszönetet szavazott. A téli munkaprogramra vonatkozólag felkérték az ünnepélyt rendező és a vigalmi bizottság elnökét; továbbá *Beleznay* Antalt és *Moyzes* Miklóst, hogy a tánczestélyről és a rendezendő ünnepségekről és felolvasásokról a decemberi gyűlésnek jelentést tegyenek.

Vörösmarty Mihály szobrára a kath. kör gyűjtést indít; e célból a kör olvasó termében aláírási ívet helyez el.

Uj tagokul felvették *Krammer* Károly postafelügyelő, *Hant* Gyula megyei árvaszéki tisztviselő, *Tátray* Sándor műlakatos és *Cserey* Dezső, a Nagyvárad Takarékpénztár hivatalnok.

A 48-as honvédek gyűlése. A Nagyvárad városi és Biharmegyei 48/49-es honvéd egyesület elnöksége folyó évi november hó 25-én délelőtt 1/2, 11 órakor tartandó választmányi ülésre a választmányi tagokat tisztelettel meghívja. Nagyvárad, 1900. november hó 22. Dr. *Grósz* Albert, elnök.

Felolvasás. Az iparos ifjak önképző egylete — mit már említettük, — november hó 25-én, azaz vasárnap délután felolvasást rendez saját helyiségében (Szent László-tér, Kovács-féle ház), melyre az egyesület tagjait s az érdeklődőket tisztelettel meghívja az elnökség.

A műsor a következő:

1. Szózat. Éneklí az egyesület dalköre *Gerencsér* József karnagy vezetése alatt.
2. Elnöki megnyitó. Tartja: *Bertsey* György egyel. elnök.
3. A kézműiparos a jövőben. Irta és felolvassa: *Szűts* Izsó iparisk. igazgató.
4. Felolvasás. Tartja: *Halász* Lajos.
5. Vadász dal. Éneklí az egyesület dalköre.
6. Rab asszony. *Kiss* Józseftől. Szavalja: *Nagy* Jolán.
7. A nővér. *Inczedy* Lászlótól. Szavalja: *Varga* Gyula.
8. Bajos Jeremiás. Monológ *Gabányitól*. Előadja: *Kovács* Mihály.
9. Ima a nemzetért és királyért. Éneklí az egyesület dalköre.

A felolvasás délután pontban 5 órakor veszi kezdetét.

IRODALOM.

Arménia. Magyar örmény havi szemle. Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: *Szongott* Kristóf. November. Szamosujvár *Todorán* Endre Auróra könyvnyomdája 1900. Az új füzet homlokát *Majláth* püspökhöz intézett üdvözlő dal foglalja el, melynek még jobban meg örültünk, mint az októberi rokonszenves elismerő referádnak. Ha valami, az apostoli szeretet, mely csak úgy árad a fiatal főpap egész lényéből, bizonyára megérdemli a költői lelkesedést. Magas színvonalon álló cikket ad *Molnár* Antal azon örmény krónikásokról, kik a mongol pusztításokról Örményországban irtak volt: *Vánagán* († 1251), *Girágosz* († 1271), *Ápéghá* és *Vártán*, mindketten szintén XIII. századbeli történetírók. *Patrubány* Lukács egy V. századbea örmény bibliafordító érdemeit méltatja. *Mervil*

Gyula és *Felitzsch* Arthur fölszólítását az Arménia szerkesztőjéhez, a *Mátyás* házban berendezendő örmény szoba dolgában nagy figyelemmel olvastuk. Idevág még valami két cikk a jelen füzetben. Az egyikben azt olvastuk, hogy az örmény varrottas *Fadrusz* véleménye szerint valósággal páratlan az egész kontinensen. A tudós szerkesztő folytatja Szamosujvár monográfiáját. A jelen században működött plebánosokról szól a jelen füzetben közölt részlet *Mártonffy* Kristóf, *Simay* Lukács, *Gajzágó* Kristóf, *Korbuly* János, *Lukácsi* Kristóf váltották föl egymást. Több hivatalos átirat egész terjedelmében van közölve, ami kétségkívül igen hozzájárul a megfelelő időnek jellemzéséhez. A kisebb közlemények egyike. *Mály* István dr., a városi főorvost ünnepli, ki okt. 21-én töltötte be 70-ik évét. Ugyancsak ott olvassuk azt is hogy *Vikár* Béla az ismert néprajzi író a jes lemezőbb, szebb örmény népdalokat fonográfál örökítette meg, ugyancsak az Erdélyi *Kárpát* Egyesület megbízásából. A derék folyóiratot, melynek évi ára 8 korona, melegen ajánljuk.

Igazságszolgáltatás.

Agyonütötte a társát. A nyáron történt, hogy a remeczi vaspályán *Popa* Tógyer (a muezulij) *Popucz* *Stefán* munkástársával egy teherkocsit a remeczi állomásra akart betaszítani. Utközben egyik kocsmánál megállapodtak s betértek egy kis pálinkára. Odabenn beszéd közben összekaptak valami felett s a veszekedést még a kocsmán kívül is folytatták, a midőn már a kocsinál voltak. *Popucz* *Stefán*, aki erősebb volt, arczul vágta *Popát*, mire ez egy vasdoronggal, amely a teherkocsiban volt, úgy vágta fejbe *Popuczot*, hogy az rögtön meghalt. A nagyvárad kir. törvényszék a tegnapi megtartott végtárgyaláson *Popa* Tógyert erős felindulásban elkövetett halált okozó súlyos testi sértésben mondta ki bűnösnek, s *hat hónapi börtönrre* ítélte.

SPORT.

A nagyváradai tornakör.

Van egy ilyen nevű egyesület is városunkban már évek óta.

Alapszabályait már 1889-ben megerősítette a miniszter, de úgy látszik a kör csak tengődött, mert 1899-ben új tagok gyűjtésével igyekeztek megint életre kelteni, a már-már kimulni akaró egyesületet. E munkában tevékeny szerep jutott *Keszthelyi* Zoltán, *Hraball* Ottó és *Jellinek* Géza uraknak. Daczára azonban az illetők lelkes ambícióinak és munkálkodásának, a kör, mondjuk ki nyíltan, csak lézeng. Úgy látszik, hogy ez két nagy okra vezethető vissza: a tagok részvéllensége és a közönség közönyére.

E sorok írója, ki szintén tagja e városunk életében hivatásos tényezőként szereplő körnek és annak hatását a társadalomra kihatólag igen óhajtaná, másban látja e tünetek okát. Benne van a tagok részvéllensége és a közönség közönye is, de e kettő az igazi, még mindig helyre hozható hibában, az igazgatóság rosszul felfogott vezetésében birja okát.

A nagyváradai tornakörben egészen *mellőzve van a szorosán vett atletika*. Inkább a már mindenünnen kiküszöbölt szoba-tornászatra fektetik a főszlyt. Hiszen nem lehet tagadni, hogy az ki a korlátot, nyújtót, gyűrűhintán, trapezon stb. tud mutatni szép mutatványokat, a melyek az izmok erejét, a test mozgékony-ságát és a könnyed fordulatokat veszik igénybe, annak akad elég csodáló nézője. De csak néző és nem követő. Mert az első pillanatra is nehéznék látszó produkció bajosan kelt utánzást vágyat olyanban, a ki még nem próbálta. Mert egyik fő szabálya az atletikának az, hogy a példával másokat lelkesítsen és *ezáltal vonzozon* a testedző sportokra.

Ennek hatása észlelhető a tagok elmaradásában. Mert a ki soha életében jó tornász nem volt, de azért kedve és akarata van ahhoz, hogy izmait fejlessze, kénytelen belátni, hogy a mes-

tereket utól soha nem érheti, mert nemcsak hogy nem tud az említett szereken egyáltalán semmit, de meg néha, a mire nem is lenne szabad bizalmas körben gondolni sem, a szégyenérzet nem engedi hogy gyenge kísérletet is tegyen. Nem lévén pedig más hely arra hogy célját elérje, lassanként el is felejtí, hogy ő ennek a körnek tagja.

Ebből most már világosan kitűnik, hogy miért közönyös a közönség a körrel szemben. Mert a kör egy elég jól sikerült házi versenyen kívül többet nem szerepelt nyilvánosság előtt. Pedig micsoda bő program volt az is! *Vivás* egybekötve szoba tornászattal. Másutt legalább három sport programot össze tudtak volna szerkeszteni belőle. És az is miért sikerült? Valljuk be; mert belépti-díj nélkül volt rendezve. Azt felelhetik rá, hogy közönségünk nincs a tornászathoz hozzá szoktatva! Hát szoktassa hozzá a tornakör! Nézzen végig egy bicikli versenyt a Sport-téren és akkor beláthatja, hogy igenis a sport iránt érdeklődik.

Ne dédelgessük tehát az ósdi szoba tornászattal annyira, hogy miatta az atletikát egészen elhanyagoljuk. Hisz az a tér, a hol mindenki érvényesülhet, nem kell par excellenz kivállnia és mégis helyt állhat. A küzdelem pedig a nézőt izgatja és ez az izgatottság pedig állandó látogatóvá alakítja.

Rendezzenek különféle atletikai versenyeket: *gát*-, *akadályversenyeket*, *stafétafutást*, *ugrásokat*, *súly*- és *diszkoszobást* és meglátják, hogy a közönség igenis érdeklődni fog utána. És akkor nem áll elő az a neveltséges állapot, hogy nyári időben, mikor a sport minden ágának virágoznia kell, a nagyváradai tornakör *nyári szünetet tart!*

Célja e soroknak immár nyilvánvaló: az atletika kultiválásával a tagok figyelmét és szorgalmát felkeltve a közönséget érdeklődővé tenni s ez által a Tornakört valóban hivatásos tényezővé fejleszteni. Mert hivatása a mai modern viszonyok közt csakis így lesz, máskülönben marad 8—10 lelkes tornász embernek kényelmes összejövő helye. Higgyék el, hogy a tagok se fogják avval menteni magukat, hogy messze van a kör helyisége.

Hogy ezt elmondtuk, tettük azért, mert valóban szívünkön viseljük a tornakör jövőjét.

Reméljük, hogy soraink visszhangra fognak találni. Igaz, hogy az idén is egy pár tag megkísérlte egy *football* csapat szervezését, — de eredmény nélkül. Ez azonban ne legyen elremitő példa, mert ha valamit be akarunk hozni, akkor ne a legnehezebb (és hozzá legköltésesebb) eszközt, hanem a legegyszerűbbet terjesszük. Csináljon a vezetőség lelkes propagandát (nagyobbat az eddiginél) s biztos lehet a sikerben. Ha ez mind megvan, akkor lépjen összeköttetésbe a Magyar Athletikai Szövetséggel, melynek egyik célja:

»hogy a tagjait képező egyesületeknek közös érdekeit előmozdítsa és hogy azokat úgy az országban, mint a külföldön képviselje.«

Hantke *Emil*.

SZINHAZ.

HETI MŰSOR.

Péntek: »A Sabin nők elrablása.«

Szombat: »Traviata.«

Vasárnap:) délután: »Hófehérke.«

) este: »Két pisztoly.«

Jáfet 12 felesége operett tegnap ment második előadásban. Az első előadás jó volt, a második határozottan jobb. Dicséret illeti első sorban *Forrai* Ferikét (*Arabella*), a ki most is kedvesen játszott, énekszámait pedig többször megtapsolták. A vörösparókat, melyet első ízben használt, nem tette föl, és ezt nagyon okosan cselekedte. *Nyáray* most is művészi alakítást nyújtott. Második felvonásbeli kupléját többször megismételtették. Ugyanígy nagyon jó volt a másik két komikus *Bérczi* és *Szilágyi*, kik mindketten kifogástalanul játszottak. *Bognár* élethűen adta a házasságközvetítő szere-

pét. A többi szereplőkről is csak jót mondhatunk, de nem ártana kissé komolyabbnak lenni a 12 feleségnek, mikor esküt tesznek.

(M—s.)

Vörösmarty emlékezete. Vörösmarty Mihály születése századik évfordulójának megünneplésére méltó módon készül Nagyvárad színháza. Deczember elsején, a nevezetes évfordulón a Szózat költőjének örökértékű drámai műve: »Csongor és Tünde« kerül színre nagy fényvel, s a naponként folyó próbákból következtetve, gondos előadásban. Csongor és Tünde előadását egy megkapóan szép apothea is előzi meg, amit Erdélyi Zoltán, az ismert nevű poéta irt »Vörösmarty ébredése« címmel a Szigligeti-Színház számára.

Katonák. A jövő hét műsorának nyilván egyik vonzó erőssége lesz Thury Zoltán szenzációs drámája, a *Katonák*, mely a közel napok egyikén kerül bemutatásra. A színmű főszerepei a társulat elsőrendű tagjai közt oszlanak meg. Az érdekes premíerre Somogyi igazgató meghívta a jeles szerzőt is Thury Zoltán fővárosi újságíró.

A Sabin nők elrablása. Ma, pénteken este régi kitűnő bohózat: a *Sabin nők elrablása* kerül előadásra. A darab tényező-szerepeit Szohner, Batizfalvy, Benkő Jolán, Balla, Nyáray, id. Sággy, Bognár, Füredi és Dési játsszák. Érdekessége lesz az estnek, hogy *Batizfalvi Gizella* betegsége után e darabban lép újból a közönség elé.

Ifjúsági előadások. Ismeretes Somogyi igazgatónak az a terve, hogy az ifjúság részére délutáni előadásokat tart, melyeket népszerű magyarázattal Nagyvárad irodalmi emberei vezetnek be. Az ifjúsági előadások sora nemsokára megkezdődik. E dologban Somogyi Károly legközelebb értekezletre hívja egybe a nagyváradai iskolák igazgatóit.

TANÜGY.

Nevelő-oktatás. Schultz Imre kath. tanügyi folyóiratának 2. számát vettük. Tartalma érdekes, mint mindig. Vezércikkül a szerkesztő ír *Warga* Ferenc pécsi igazgatóról, azután *Schultz* Károly cikke következik »A tanító küzdelemteljes, de magasztos hivatásáról.« A múlt számban megkezdett »Tanügyi körutak« valamint a minta leczkék folytatása fejezi be az ügyesen összeállított számot. A hézagpótló folyóirat előfizetési ára, egész évre 4 korona. megrendelhető *Stampfel* Károlynál Pozsonyban.

REGÉNY-CSARNOK.

A szeretet angyala.

Irtá: Lázár Gyula.

2.

Dabronczyné azon urhölgyek közé tartozott, kik keveset gondoltak a jövőre, még kevesebbet a küzdelmes multra, ha egyszer a magasban érzik magukat. Egyenrangúakkal szeretik éreztetni elsőségüket, még inkább az alantosokkal. Dabronczynét különösen jellemezte az a szokás, hogy szeretett olyan bologba is beleszólni, a miben teljesen járatlan volt. Leányára feltűnően büszke volt; azt akarta, hogy hasonló szellem uralkodjék Magdában is, mint benne. Nem nagy fáradságába került, hogy szándéka testet öltön. Magda kényes természetű hajlott a nagy uraskodásra. Alig tizenkilenc éves s már is önmagát szemlélheti benne anyja. Hívebb képmásra alig találta. Szembeszökő húsága párosulva a finom büszkességgel akkor csontosodott meg benne, midőn mindennél elragadtatással hódoltak szépségének. A vidék bámulta a ritka szépségű leányt s ezt

korán észrevette Magda, de anyja is s nem egyszer jósolta hizelegve leányának, hogy szépsége irigylésreméltó boldogságnak lesz forrása. A falubeliek sokszor megbámulták a szép kisaszonyt, mikor a kanyargós kerti utakon anyjával sétálgatott; talán tisztelni is tudták volna, ha nem nézett volna rájuk oly haragosan s nem űzte volna ki őket a kastély külső kertjéből, a hol a boldogult nagyasszony alatt szabad volt még mulatniok is. Mióta Dabronczycék laknak a kastélyban, csak messziről pislogatnak az angol kert felé, melynek korlátlan ura Dabronczyc Magda. Alig nyílt ki az első ibolya, Magda a kertbe költözött s egész nap elbábrált a cserjék fiatal leveleivel. A nyugodt nyári napokon, mikor a nap már biborkoporsójába készül alászállni, anyját szokta magával hívni a lombos platánokkal benőtt közép utra s ilyenkor annyi jót-rosszat összebeszéltek... Ott sétálnak most is a lomsátoros uton s élénk beszélgetésbe vannak elmerülve... Magda úgy lépeget anyja mellett, mintha féltene lábait a talajtól. Gyönyörű természetét kékvirágos othonka fedi, derekát aranycsatos öv öleli át, fejét selyem erdőként takarja a hullámozó hajzat s a felszabadított szálakkal pajzánkodva enyeleg az alkonyati meleg szellő. Néha-néha megáll, élénken forgó buzavirág szemeit anyjára veti, mintha valamit nem értett volna anyja szavaiból s magyarázatot kér. Szemei alatt az a szabálytalan pir, mint dagály alkalmával a tenger, megnő, majd újra visszavonul a kicsiny térre néhány ideges arczvingés után. Dabronczyné sokszor megtudta zavarni leányát s olyan térre vezette Magda gondolatát, a mitől első pillanatra meghökkent, de az anya jól értett ahhoz, miként kell megkedveltetni vele a merész terveket, mint az anyamadár, mely mindig magasabbra száll jól tollasodott fiaival.

— Sohasem gondoltam, anyám, hogy valaha ily boldog sorsra jutunk, hajlong előttünk az egész környék.

— Méltán, kedves gyermekem; eleget nélkülöztünk a múltban, míg atyádnak silány hivatalából kellett élnünk, megérdemeljük a boldogságot.

— Ha arra gondolok, hogy nemsokára megszakad az élvezetek sora, szinte remeg mindenem. Mintha csak e kastélyban ringott volna bölcsőm, mintha e kert rózsái között nőtettem volna fel, oly annyira megszoktam e bájos helyet. Nem, anyám, nem találtak kedvesebb helyet, mint a Málnafalvyék kastélya. Ha e tündérkertből távoznom kell, leányod nem lesz egészen melegegedett soha.

— Ugyan így beszélhetnék én is, szép leányom! Valóban véletlen nagy polczra juttatt bennünket; nevünket tisztelettel emlegetik mindenfelé, hatalmunk előtt porba hullik a por. Magdám, e kényelemtől nem akarok megválni, mondá Dabronczyné s lopva leánya arcmozdulatait vizsgálta, azokból akarta kiolvasni, vajjon megértte-e Magda a finom célzást.

(Folyt. köv.)

szinti állóhely 50 kr., diák és katonajegy 30 kr. Karzati állóhely 20 kr. Egy színlap 10 kr.

Jegyek előre válthatók d. e. 10-től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénztárnyitás fél 7, vasár- és ünnepnapokon este 6 órakor.

Színházi látcsövek a ruhatárnál kaphatók bérbe, ára 30 kr.

A holnapi előadásra jegyek előre válthatók d. u. 3 órától 5-ig a rendes nappali pénztárnál.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap szombaton, nov. 24-én:

TRAVIATA.

Opera.

TAVIRATOK.

Okmányhamisító ügyvéd.

Szombathely, nov. 22. (Saj. t. táv.) *Benkő* Károly kis-czelli ügyvédet okmányhamisítás miatt ma letartóztatták. Az eset a városban nagy feltűnést keltett.

A boroszlói merénylet epilógusa.

Boroszló, nov. 22. (Saj. tud. táv.) Boroszlóból távirják, hogy *Witzendorff* altábornagy, az ottani katonai kormányzó beadta lemondását, mert a német császárt nagyon kellemetlenül érintette az, hogy *Witzendorff* a merénylet hírére az egész boroszlói helyőrséget fellármázta.

Roberts lord betegsége.

London, nov. 22. A Daily-Telegraph azt a hivatalos forrásból kapott hírt közli, hogy Roberts lord vasárnap lovával együtt fölbukott. A lord azonban nem sérült meg és noha az esés után kissé rosszul érezte magát, szolgálati teendőit rendesen végezte. Mindjárt a baleset után táviratilag jelentette a hadügyminiszternek, hogy az esés következtében semmi baja sincs. (M. T. I.)

A czár betegsége.

Berlin, nov. 22. (Saj. tud. táv.) A krízis beállt a czár betegségében e hét végére várják. A czár rendkívüli szivgyöngesége nagy aggodalommal tölti el a kezelő orvosokat, a kik eleinte a betegség sima lefolyását remélték.

A kínai császári udvar inségben.

London, nov. 22. A Timesnak jelentik Sanghaiból tegnapi kelettel: Az a körülmény, hogy a büntetéseket kiszabó császári rendeletben szó sincs Tungfuzsiangról, megerősíti azt a nézetet, hogy Szinganfuban az udvarnál 6 az irányadó személy. Hír szerint az udvar nagy szükségét szenved és vissza akar térni Pekingbe, de Tungfuzsiang megakadályozza benne. Azt jelentik továbbá, hogy Szinganfuból szétküldött titkos rendeletek fölszólítják az alkirályokat és kormányzókat, hogy a háboru azonnali aktív folytatására rendelkezjenek be. Ezt is Tungfuzsiang művének tartják. (M. T. I.)

Cziklon áldozatai.

New-York, nov. 22. Egy memfiszi távirat szerint a legutóbbi tenesseei ciklonnak körülbelül 50 ember esett áldozatul.

New-York, nov. 22. Tennessee és Mississippi több városából érkezett jelentések szerint a ciklon nemcsak Kolumbián, hanem más városokban is pusztított. Kolumbiában újabb jelentések szerint 15 fehér ember és 22 néger vesztette életét. (M. T. I.)

Szigligeti-Színház.

Folyószám 40.

Idénybérlet 38 sz.

Nagyváradon, pénteken, 1900. nov. 23-án

Sabin nők elrablása.

Vigjáték.

S Z E M É L Y E K :

Bányai Márton, tanár	— — —	Id. Sággy Zsigmond
Borbála, neje	— — —	Benkő Jolán
Etelka, leánya	— — —	Szohner Olga
Dr. Szilvássy Béla	— — —	Balla Kálmán
Irma, neje	— — —	Batizfalvi
Marosán Bogdán	— — —	Bognár János
Endre, a fia	— — —	Deésy Alfréd
Rettegi Fridolin, színigazgató	— — —	Nyáray Antal

HELYÁRAK: Nagypáholy 7 frt. Földszinti és első emeleti páholy 6 frt. Másodemeleti páholy 4 forint. Zsolye 1 frt 50 kr. Kőrszék 1 frt 20 kr. Támlászek 1 frt. Erkélyülés 1-ső sor 60 kr., közép 2-ik sor 50 kr., oldal 2-ik sor 40 kr. II. emeleti zártszék 30 kr. Föld-

Öngyilkos pénzügyi titkár.

Szeged, nov. 22. (Saj. tud. táv.)
Schiller Károly pénzügyigazgatósági titkár ma délelőtt föbe lőtte magát s meghalt. Tettének oka az volt, hogy egy megejtett vizsgálat alkalmával nála szabálytalanságokat találtak. Mély részvétellel viseltetik az egész város az öngyilkos iránt, a ki a társadalomnak kedvelt tagja volt.

KOZGAZDASAG.**Reich Jenő és Társa****Tőzsde jelentése.**

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határídők.

Budapest, nov. 22.

Buza októberre	—	—	—	—	—
Buza áprilisra	—	—	—	—	7.58
Tengeri	—	—	—	—	5.03
Rozs ápr.	—	—	—	—	7.23
Zab ápr.	—	—	—	—	5.50
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—

Értéktőzsde.

Budapest, nov. 22.

Osztrák hitel	—	—	—	—	659.—
Magyar hitel	—	—	—	—	672.50
Allamvasut	—	—	—	—	659.25
Rimamurányi	—	—	—	—	488.—
Magyar jelzőlog	—	—	—	—	483.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1900. nov. 22-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	96.05
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	90.30
Magyar vasuti kölcson aranyban 4/10%	—	—	—	—	99.50
Magyarvasuti kölcson ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	99.25
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	98.50
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	90.75
Italmérési jog megváltási kötvény	—	—	—	—	98.—

Horvath-szlavónföldtehermentesítési kötvény	—	—	—	—	92.50
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	164.50
Tiszszabályozás s szegedi sorsjegyek kölcson	—	—	—	—	140.—
Oszták járadék papirban	—	—	—	—	98.—
Oszták járadék ezüstben	—	—	—	—	97.50
Oszták járadék aranyban	—	—	—	—	95.50
Oszták korona járadék	—	—	—	—	98.—
Oszták államsorsjegyek	—	—	—	—	183.50
Oszták magyar bankrészevény	—	—	—	—	16.90
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	670.50
Oszták hitelintézet részevény	—	—	—	—	657.75
Párisi vista	—	—	—	—	95.85
20 frankos arany (Napoleon'or)	—	—	—	—	19.20
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	116.65
London vista	—	—	—	—	240.65
20 márkás arany	—	—	—	—	23.54

Dr. VUCSKICS GYULA.**Árverési s árlejtési hirdetés.**

A Nagyváradi város tulajdonát képező »Bihari hágó kocsma« eladása, továbbá a »Fekete sas szálloda« épületnek Szt. László-térre néző földszini részében levő s jelenleg Kalenda János által bérelt 5 és 6 számú bolthelyiségek bérbeadás, végül az utca és házszám jelző táblák beszerzése s felerősítési munkálatainak biztosítása czéljából 1900 évi december hó 10-ik napján a városház tanácstermében d. e. 10 órakor árverés, illetve árlejtés fog tartatni.

1. A »Bihari hágó kocsma« kikiáltási ára 2000 korona, bánatpénz 200 korona.

2. A »Fekete sas« alatti 5 és 6 számú bolthelyiségek kikiáltási ára együttesen 4406 évi bér fizetése s a Kalenda Jánossal kötött szerződés egyéb kötelezettségei. Ezen boltokra ajánlatot három vagy hat évi időtartamra külön-külön is lehet tenni, mely esetre a kikiáltási ár az 5.

számu bolthelyiséget illetőleg 1606 korona, a 6. számú boltra 2800 korona. A bérlet 1901 május hó 1-től kezdődik s bánatpénzül a kikiáltási ár 12 % a szolgál.

3. Az utczejelző és házszám táblákat illetőleg, azoknak és pedig 387 utczejelző és 3139 házszám tábla előállítás, szállítása, és azoknak a hatóság által kijelölt utcasarkokon és házakon a hatóság utasításainak megfelelő felerősítése képezi vállalat tárgyát; bánatpénzül 300 korona teendő le. — Az utczejelző és házszám táblák öntött horganyból domborbetűkkel állítandók elő s az ajánlathoz minták csatolandók.

Az árverési s árlejtési feltételek alulírott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők s szóbeli ajánlattevők azokat az árverés, illetve árlejtés előtt aláírni kötelesek, zárt ajánlattevők pedig ajánlataikban világosan kitenni tartoznak, hogy azokat ismerik s magukra nézve kötelezőknek elfogadják.

Árverelni, illetve árlejtetni szóval vagy írásban zárt ajánlat utján lehet, mely utóbbihoz a bánatpénz is készpénzben, vagy óvadékképes értékpapirokban csatolandó; szóbeli ajánlattevők a bánatpénzt az árverési küldöttség elnökénél kötelesek az árverés illetve árlejtés megkezdése előtt letenni.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagyváradi várost csakis a felett hozott határozatának jogerőre emelkedése esetén kötelezi.

Nagyváradi, 1900. nov. hó 17-én.

Komlóssy József,

jog- és gazdasági tanácsnok, mint az árverési küldöttség elnöke.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA R. T.

Nagyváradi, Apáca-utca 3. szám.

Művek,

folyóiratok, hírlapok,
vonalzatok,
gazdasági nyomtatványok,
egyházi, községi
és egyéb
hivatalos nyomtatványok,
körlevelek,
levélborítékok.

Elvállal és készít:

izléses kivitelben
mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki rendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

Levélfek,

számlák, falragaszok,
báti meghívók,
tánczrendek, étlapok,
naptárak,
palaczkfeliratok,
névjegyek,
gyászlapok
stb. a nyomdai szakba
vágó nyomtatványok
készítése.

A lat. és gör. szert. kath. egyházmegyei nyomtatványok

raktára.

Hirdetések felvételnek a kiadóhivatalban.